

NORGE OG EF

Sammendrag
av Stortingsmelding nr. 90
for 1970 - 71

OSLO 1971
UTENRIKSDEPARTEMENTET

Reklametrykk A.s - Bergen

SAMMENDRAG

Grunnleggende synspunkter

Regjeringen ser spørsmålet om norsk medlemskap i et utvidet europeisk fellesskap som en sak av største betydning for Norges fremtidige utvikling. Det er derfor nødvendig med et omfattende og følgelig tidkrevende arbeid for å få klarlagt alle sider av spørsmålet, slik at den beslutning som blir truffet, kan baseres på mest mulig viten om konsekvensene – såvel de positive som de negative.

Regjeringen anser det av særlig betydning å kunne forsikre seg om at man også innen et utvidet fellesskap kan forfølge målsettingen om en stadig mer omfattende demokratisering av samfunnet, utjevning av inntektsskjevheter og en jevnere fordeling av veksten i de ulike deler av landet. De prinsipper som ligger til grunn for Regjeringens politikk i Norge vil også være rettleidende for dens vurdering av Norges forhold til Fellesskapene. Regjeringen legger i denne forbindelse vekt på å bevare og utvide en effektiv styring fra samfunnsorganenes side og vil vurdere eventuell overføring av deler av myndighet til overnasjonale organer ut fra om en effektiv og demokratisk samfunnsstyring oppnås.

Den erklæring som utenriksministeren avga i Brussel 30. mars 1971 er preget av dette syn. Han fremholdt

her at Regjeringen ser et utvidet fellesskap som en mulighet for å bringe demokratiske beslutningsformer inn i det internasjonale samarbeid. I den enkelte demokratiske nasjonalstat har store folkegrupper allerede en viktig innflytelse på vedtak som har betydning for dem. Det er viktig at interessene til disse gruppene blir effektivt ivaretatt også gjennom internasjonale organer. Ved behandlingen av Norges forhold til Fellesskapene vil Regjeringen legge avgjørende vekt på kravet om gode og trygge kår for de store folkegrupper, lønntakere, jordbrukere og fiskere.

De premisser som Regjeringen ved Utenriksministerens erklæring har lagt til grunn for forhandlingene med Fellesskapene, har sammenheng med forutsetningen om at norsk deltagelse i det europeiske samarbeid ikke må avskjære Regjeringen og den bevegelse den er gått ut fra, muligheten for å virkeliggjøre de langsiktige mål som er utformet i Det Norske Arbeiderparti's program. Ved siden av en omfattende demokratisering og sosial utjevning, må en slik forutsetning blant annet omfatte reelle muligheter for å gjennomføre dyptgripende reformer på sosial-, utdannings- og miljøpolitikkenes områder, for å sikre det bosettingsmønster vi selv ønsker i Norge, og for å skape større trygghet og trivsel i arbeidslivet og en stadig bedre menneskelig og materiell standard, mer rettferdig fordelt enn i dag.

Norge er sterkt avhengig av utviklingen andre steder i verden og har derfor hatt stor interesse av å delta i et forpliktende internasjonalt samarbeid. Ved slik deltagelse vil de enkelte stater overføre en del av sin suverenitet til samarbeidsorganene og til gjengjeld få større innflytelse og herredømme over utviklingen på de områder som er trukket inn i samarbeidet. Dette er også tilfelle i Fellesskapene. Medlemskap vil gi Norge

muligheter for å øve medinnflytelse på den europeiske utvikling og dermed et bedre grunnlag for arbeidet med løsningen av mange av de problemer som vårt land står overfor.

Samarbeidet i Fellesskapene er av mer forpliktende karakter enn i andre organisasjoner Norge deltar i. De deltagende stater i Fellesskapene vil bli relativt sterkt bundet til å overholde det man er blitt enige om. Den praksis som har utviklet seg for hvordan beslutninger treffes avviker fra Roma-traktatens formelle bestemmelser. Det er i dag en fast regel at intet av betydning besluttet i Ministerrådet uten at samtlige medlemsland er blitt enige om dette.

Mange av de utviklingstendenser som nå spiller en stadig større rolle i Norge har landet i betydelig grad til felles med andre industriland. Det gjelder strukturendringer i næringslivet, urbaniseringen, distriktsproblemene, de økende forurensninger av vann og luft og tendenser til økt internasjonalisering i viktige deler av økonomien. Mange av disse problemer kan bare delvis løses av de enkelte stater hver for seg, og det er etter hvert blitt klart at de tradisjonelle samarbeidsformer i internasjonale organisasjoner ikke strekker til overfor disse oppgaver. Det er også behov for å få bedre styring på den økonomiske utvikling gjennom det internasjonale samarbeid. På denne bakgrunn går Regjeringen inn for et økt forpliktende internasjonalt samarbeid for at landene i fellesskap skal kunne løse noen av vår tids viktigste problemer.

Økonomisk utvikling og integrasjon

Den relativt sterke og ubrutte vekst i Vest-Europa i de siste 25 år har i betydelig grad hatt sin forutsetning i

en omfattende integrasjon over landegrensene, og i det samarbeid som er utviklet i de internasjonale organisasjoner som OECD, GATT, EFTA og EF. Avviklingen av toll og andre restriksjoner på handelen har vært et viktig ledd i denne utvikling.

Veksten i Norges økonomi skyldes i betydelig grad at landet har kunnet utnytte fordelene ved den internasjonale arbeidsdeling gjennom en spesialisering av produksjonen. Omfattende strukturendringer har funnet sted. Primærnæringenes betydning har avtatt, samtidig som industrien og de tjenesteytende næringers rolle er økt. Spesialiseringen av norsk økonomi med stor vareeksport og skipsfart har gjort landet sterkt avhengig av utenlandske markeder.

Eksporsten av varer og tjenester utgjorde ca. 40 pst. av bruttonasjonalproduktet i 1969. Betydningen for Norge av de pågående markedsforhandlinger illustreres ved at nær 80 pst. av vareeksporten i 1969 gikk til EF-landene og de land som søker om tilknytning til EF. For skipsfartens vedkommende var 60 pst. av tonnasjen i fart på disse landene. Grunnlaget for norsk næringsliv vil i stigende grad baseres på produksjonen av varer som må ha sitt viktigste marked innen et utvidet EF. Det er derfor vesentlig for den fremtidige vekst og velstandsutvikling i landet at Norge kommer med i dette samarbeid.

Industri, energi og etablering

Industrien er i dag landets viktigste næring. Dens struktur har i betydelig grad vært tilpasset det norske marked. Industrieksporten har vesentlig vært basert på våre naturressurser. Landets naturressurser er i dag relativt sterkt utnyttet. I fremtiden må veksten i norsk

industri bygge mer på videreforedling og på produksjonsfelter der forskning, utdanningsnivå og arbeidsmiljø er avgjørende. Industrien må i stadig større utstrekning ta sikte på eksport.

Målsettingen for norsk industripolitikk er en rask vekst med økende vekt på distriktspolitikken, miljømessige og sosiale hensyn og sikringen av trygge og gode arbeidsplasser. En norsk tilknytning til Felleskapene vil lette gjennomføringen av denne målsetting. Medlemskap i EF er ikke til hinder for at de virkemidler som brukes i norsk industripolitikk kan opprettholdes og utbygges. Et bredt industrielt og forskningsmessig samarbeid vil i årene som kommer få økt betydning. Oppgavene for det enkelte land er på dette felt etter hvert blitt så store at de bare effektivt kan løses ved et internasjonalt samarbeid.

De tilpasningsproblemer som kan oppstå ved medlemskap i EF vil Regjeringen søke å løse ved en rekke interne tiltak. Det legges særlig vekt på å sikre styringsmuligheten over bedrifter av stor samfunnsmessig interesse. Bl.a. med dette for øye vil Regjeringen undersøke mulighetene for en utvidelse av konsesjonslovene. Det vil også bli lagt vekt på nye kredittpolitiske tiltak, herunder etablering av et finansieringsinstitutt for omstilling og vekst.

Den oljepolitikk som er kommet til uttrykk i St.meld. nr. 76 for 1970–71 kan føres videre ved et medlemskap i et utvidet EF. Det er Regjeringens forutsetning at olje og eventuelt gass som hovedregel kan ilandføres i Norge. Mulighetene for foredling av petroleum i Norge vil bli større ved norsk tilslutning til et utvidet EF.

Landbruk

Det er foretatt beregninger som viser at den totale arbeidsinntekt for norsk jordbruk ville gå ned med ca. 1 milliard kroner, dersom en reservasjonsløs anvendelse av den felles jordbrukspolitikk skulle komme på tale. Beregningene er statiske idet de ikke tar hensyn til virkningene av mulige tilpasninger i det norske jordbruks produksjonsmønster. Beregninger tyder imidlertid på at den beregnede inntektsnedgang bare i begrenset utstrekning vil kunne oppveies gjennom produksjonsomlegging.

Anvendelse av den felles jordbrukspolitikk i Norge vil medføre fri handel med jordbruksprodukter overfor de andre EF-land. Overfor tredjeland vil de nåværende importordninger bli erstattet av den beskyttelse som er etablert gjennom de felles markedsordninger. Anvendelse av pris- og produktbundne tilskuddsordninger er ikke forenlig med bestemmelsene i den felles jordbrukspolitikk.

Norsk jordbruk er i en vanskeligere stilling enn jordbruket i EF-landene og de øvrige søkerland. Det henger sammen med at norsk jordbruk har produksjonsmessige ulemper på grunn av de naturgitte vilkår. Problemene kan derfor ikke løses gjennom overgangsordninger, men må finne sin løsning gjennom særordninger av ubegrenset varighet.

Ordningene må ta sikte på å sikre jordbrukerne inntekter på linje med det som kan oppnås i andre næringer. Det må også fortsatt bli anledning til å nytte virkemidler som spesielt tilgodeser jordbruket i fjord- og fjellbygder, i kystbygder og i Nord-Norge og å iverksette tiltak som virker inntektsutjevner innenfor næringen.

Inntektene fra skogbruket tilsvarer omlag 1/3 av de totale arbeids- og kapitalinntekter i landbruket.

Skogbruket vil få fordeler ved tilslutning til et utvidet EF ved at trevarer og treforedlingsprodukter vil gå tollfritt inn i EF og ved muligheten for økt foredlingsgrad av produktene.

Fiske

I den felles strukturpolitikk for fiskeriene har EF bl.a. fastlagt prinsippet om lik adgang for fiskerne innen EF til å fiske innenfor medlemslandenes fiskerigrenser. De enkelte medlemsstater vil beholde retten til å foreta reguleringer av fisket innenfor sine fiskerigrenser.

EF's fiskeripolitikk er tilpasset strukturen i de nåværende medlemslands fiskerinæringer. Regjeringen har hevdet at den felles fiskeripolitikk må tilpasses de endrede forhold ved en utvidelse av EF. Norge har derfor i et memorandum 4. mai 1971 foreslått at adgangen til å fiske innenfor et lands fiskerigrense skal forbeholdes fiskere som er bosatt i kyststaten.

EF har dessuten vedtatt en felles markedsordning for førstehåndsomsetning av fisk. Gjennom tilskuddsordninger vil fiskerne være sikret garanterte priser. For å stabilisere førstehåndsprisene vil fisk bli trukket tilbake fra markedet dersom markedsprisene går under et fastsatt prisenivå. De markedsregulerende tiltak forutsettes gjennomført av produsentorganisasjoner.

Også når det gjelder markedsordningene er det etter Regjeringens oppfatning behov for en tilpasning av bestemmelsene. Dette gjelder bl.a. stotten ved eksport til land utenom EF og å sikre fiskernes organisasjoner medinnflytelse ved fastsettelsen av prisene. Regjeringen går inn for å opprettholde den nåværende lovbeskyttede enerett for salgslagene.

Selv med noe lavere fiskepriser i et utvidet EF enn i det nåværende, må man regne med høyere priser enn de nåværende norske. Den overveiende del av norske fiskevarer ble eksportert. Det er derfor viktig at fisk fra Norge ikke møter høye tollsatser og andre handelsrestriksjoner. Det felles marked i EF for fiskevarer ventes å by på vesentlige fordeler, forutsatt at de tilpasninger som er nevnt ovenfor blir gjennomført.

Distriktpolitikken

Ifølge Roma-traktaten skal landene bestrebe seg på å sikre en harmonisk økonomisk utvikling ved å minske den forskjell som består mellom de forskjellige områder og ved å bedre de minst begunstigede områders stilling.

Den målsetting for norsk distriktpolitikk som kommer fram i langtidsprogrammet 1970–1973 er fullt forenlig med Fellesskapenes målsetting og alminnelige retningslinjer for distriktpolitikken. Etter Roma-traktaten kan direkte statsstøtte godtas hvis den har distriktpolitiske formål.

Norge vil ved medlemskap kunne nytte fordel av Den europeiske investeringsbank og andre fellesskapsorganer med sikte på støtte til distriktsutbygging.

Arbeidsmarkedet

Det er lite sannsynlig at en norsk tilknytning til det felles arbeidsmarked i EF vil få nevneverdig betydning for innvandring til eller utvandring fra Norge. Borgere av EF-land skal ha samme lønns- og arbeidsvilkår og sosiale rettigheter som norske arbeidstakere. Dette hindrer at vandrearbeiderne blir misbrukt i arbeidslivet.

Den store etterspørsel etter arbeidskraft innen Fellesskapene har ført til større innvandring av arbeidskraft fra land utenfor Fellesskapene enn vandringsene innen EF. Norge vil i EF fortsatt stå fritt til å regulere innvandring fra tredjeland.

Det er et hovedmål for Regjeringen at det felles nordiske arbeidsmarked kan opprettholdes og praktiseres som nå.

Sosialpolitikken

Fellesskapenes sosialpolitikk erstatter ikke de enkelte lands nasjonale politikk, men kommer i tillegg til denne.

Den vedtatte reform av Det Europeiske Sosialfond setter dette i stand til bedre å motvirke arbeidsløshet og hjelpe integreringen av funksjonshemmede i arbeidslivet.

Fellesskapene har tatt opp arbeidet med et eget sosialpolitisk program med særlig vekt på de sosiale virkninger av andre sider av Fellesskapenes virksomhet.

Regjeringen vil ved et eventuelt medlemskap i EF legge stor vekt på både gjennom nasjonale tiltak og gjennom fellesskapets organer på alle måter å fremme et samarbeid mellom medlemslandene for å møte den felles sosialpolitiske utfordring som det moderne industrisamfunn representerer.

Innen helsesektoren tas det i fellesskapet sikte på å gjøre kontrollen med omsetningen av legemidler mest mulig ensartet. De kriterier EF legger til grunn for kontroll av legemidler svarer til de norske, bortsett fra den norske behovsprøving som Regjeringen går inn for å opprettholde. Direktivene om næringsmiddellov-givningen svarer i hovedsaken til de norske bestem-

melser. Norsk alkohollovgivning antas i det alt vesentlige å kunne forbli uforandret ved eventuelt medlemskap.

Økonomisk og pengepolitisk samarbeid

Med det omfang vare- og tjenestebyttet har nådd i Vest-Europa, vil endringer i det økonomiske aktivitetsnivå og i etterspørselsforholdene i de større land ha virkninger på produksjons- og arbeidslivet i andre land. Gjennom konsultasjoner i internasjonale organisasjoner, bl.a. om konjunkturutviklingen, har man søkt å påvirke landenes politikk. Med intensiveringen av det internasjonale varebyttet er økonomiene blitt knyttet stadig sterkere sammen og har økt behovet for bedre styring og koordinering av den økonomiske politikk.

En hovedoppgave for denne samordning av de økonomisk-politiske mål og virkemidler er å bidra til balanse og parallellitet i konjunkturutviklingen.

Å sikre en tilfredsstillende stabilitet i de internasjonale valutaforhold er også en sentral oppgave, noe som er blitt understreket av valutakrisene de senere år.

Dette er en del av bakgrunnen for rådsresolusjonen av 9. februar 1971 om en etappeplan for det økonomiske og pengepolitiske samarbeid innen EF, og som representerer et kompromiss i forhold til den tidligere fremlagte Werner-planen.

Rådsresolusjonen gir uttrykk for en "politisk vilje" til å opprette en økonomisk og monetær union i løpet av en 10-årsperiode. I første etappe som omfatter årene 1971–73, skal medlemslandene i henhold til de rådsvedtak som er fattet foreta periodiske gjennomganger av den økonomiske politikk i Fellesskapene og trekke opp veiledende retningslinjer for denne for å

skape grunnlag for en stabil konjunkturutvikling. Samarbeidet på dette felt er en videreføring i forhold til de drøftelser og eksaminasjoner om den økonomiske politikken som finner sted innenfor EF og OECD.

Målsettingen for en økonomisk og monetær union er å sikre tilfredsstillende vekst, full sysselsetting og stabilitet, og å bøte på den manglende strukturelle og regionale likevekt. Dette vil innebære en nærmere samordning av den økonomiske og den monetære politikk i medlemslandene. I den utstrekning dette måtte bli nødvendig, vil fellesskapsvirkemidler erstatte eller komplettere nasjonale virkemidler.

Regjeringen kan ikke se at man på det nåværende tidspunkt har mulighet for å gjøre seg opp noen bestemt oppfatning om utviklingen av det økonomiske og monetære samarbeid ut over første etappe av den planlagte union. En full avklaring kan man først få tidligst i 1973. Da skal medlemslandene i et utvidet fellesskap ved enstemmighet ta stilling til utviklingen etter første etappe.

Regjeringen vil utrede nærmere spørsmålet om den videre utvikling av det økonomiske og monetære samarbeid innen Fellesskapene og virkningene for Norge.

Suverenitet og demokrati

Beslutninger truffet av andre land på de forskjellige områder påvirker våre valgmuligheter i den nasjonale politikk. Overføring av myndighet fra visse områder til et utvidet fellesskap behøver ikke å bety noe tap av reell suverenitet for Norge: men kan representere økt medinnflytelse på beslutninger av betydning for landet.

Regjeringen legger vekt på den samarbeidsform som er skapt i Fellesskapene hvor som hovedregel drøftingene fortsetter i Ministerrådet inntil samtlige land er blitt enige.

Arbeidet i Norge med sikte på å skape og utvide det lokale demokrati vil ikke på noen måte komme i konflikt med de beslutninger som vil bli truffet sentralt innenfor et utvidet fellesskap. De nasjonale bestrebelsene med sikte på desentralisering av avgjørelsesprosessen vil fullt ut kunne realiseres innenfor et større fellesskap. Både i Norge og i de næværende fellesskapsland oppfattes dette som viktige spørsmål.

Forbrukernes interesser

Den konkurransesituasjon som store deler av næringslivet kommer i, ikke minst varehandelen, og det større og mer varierte tilbud av produkter, vil få direkte betydning for forbrukerne både når det gjelder valgmuligheter og varepriser. Regjeringen vil legge vekt på tiltak som beskytter forbrukernes interesser, som f.eks. produktkontroll, utbygging av lovgivningen vedrørende reklame, kjøp og kontraktsforhold.

Forholdet til utviklingslandene

Den bistand som Norge vil kanalisere gjennom EF ved et eventuelt medlemskap vil utgjøre en liten del av Norges samlede utviklingshjelp. Norge vil fortsatt stå fritt når det gjelder omfanget og disponeringen av sin øvrige utviklingshjelp.

Den utviklingshjelp som skjer på fellesskapsbasis kanaliseres gjennom Det europeiske utviklingsfond, som yter gaver, og lån på spesielt gunstige betingelser.

Dessuten ytes lån gjennom Den Europeiske Investeringsbank. Til dette kommer den faglige bistand som omfatter planlegging og hjelp med gjennomføringen av utviklingsprosjekter, utsendelse av eksperter, opplæring av lokalt personell og tiltak for å fremme handelen, nasjonalt og internasjonalt.

Utover dette yter de enkelte fellesskapsland støtte på nasjonal basis. Denne støtte er ca. 10 ganger så stor som den hjelp som ytes gjennom Fellesskapenes organer. De nasjonale statlige bidrag varierte i 1969 for de enkelte medlemsland mellom 0,39 og 0,69 pst. av bruttonasjonalproduktet. Norges bistand utgjorde 0,31 pst. av BNP.

En tilslutning til EF vil medføre deltagelse i Fellesskapenes assosieringsavtaler med utviklingsland. Når det gjelder preferanseordninger til fordel for utviklingslandene vil Norge uten vanskelighet tilpasse seg EF's system.

Utenrikspolitisk samarbeid

Den 27. oktober 1970 vedtok regjeringene i EF-landene en rapport om utenrikspolitisk samarbeid (Davignon-rapporten). Rapporten var på forhånd oversendt søkerlandene til kommentar. Samtlige stillet seg positivt til anbefalingene i rapporten.

Utenriksministrene i EF-landene skal møtes minst to ganger i året for konsultasjoner om utenrikspolitiske spørsmål. Utenriksministrenes møter vil bli forberedt av embetsmenn som skal møtes hvert kvartal. Faste institusjoner for samarbeide foreslås ikke opprettet.

Utenriksministrene i EF-landene har holdt sine to første møter i samsvar med retningslinjene i rapporten. I tilknytning til disse møter har det vært holdt

utenrikspolitiske meningsutvekslinger mellom EF-landenes og søkerlandenes utenriksministre, senest i Paris i mai 1971.

EF-landene fører i dag en aktiv øst-politikk for å videreføre den politiske og økonomiske tilnæringsprosess mellom Vest- og Øst-Eurpa. Ett av de hovedemner som EF-landene i sine utenrikspolitiske konsultasjoner hittil har konsentrert seg om, er forslaget om en konferanse om europeisk sikkerhet og samarbeid. Etter Regjeringens oppfatning vil en slik konferanse representere en naturlig videreføring av de forhandlinger og den avspenningsprosess som nå er i gang i forholdet mellom Øst og Vest.

Hvis det skulle bli aktuelt å gi det politiske samarbeid innhold og former som går utover en ren konsultasjonsordning, vil spørsmålet bli forelagt Stortinget som egen sak.

Nordisk samarbeid

Regjeringen legger avgjørende vekt på å bygge videre ut det nære samarbeid som eksisterer i Norden. Uansett hvilke tilknytningsformer de enkelte nordiske land skulle få til et utvidet fellesskap, vil regjeringen aktivt bidra til videre utbygging av samarbeidet på et vidt felt. Dette samarbeid vil fortsatt ha sin egenverdi. Ikke minst må samarbeidet utbygges på det økonomiske område. Det foreligger viktige samarbeidsoppgaver innenfor industri, utdanning, forskning og kultur. Også på andre områder ligger forholdene til rette for utvidet samarbeid. Det gjelder bl.a. distriktpolitikk, lovharmonisering og transportpolitikk. Disse samarbeidsmuligheter vil ikke bli redusert ved et eventuelt norsk medlemskap i et utvidet fellesskap.

Konklusjon

Regjeringen mener at Norges forhandlinger med sikte på medlemskap i De europeiske fellesskap bør føres videre og gjennomføres på grunnlag av Stortingets tidligere vedtak og i samsvar med de prinsipper som er gjort gjeldende i denne melding og i utenriksministerens erklæring i Brussel 30. mars 1971.

Bare gjennom forhandlinger på denne basis vil det kunne bringes på det rene om medlemskapsalternativet kan gi grunnlag for et tilfredsstillende resultat for Norge. Hvis de pågående utvidelsesforhandlinger ikke fører fram eller hvis forhandlingene, oppklaringene og det videre arbeid med disse spørsmål skulle vise at man ikke kan oppnå tilfredsstillende vilkår på dette grunnlag, vil saken bli lagt fram for Stortinget. Det endelige standpunkt til medlemskap kan først tas når forhandlingene er fullført.

Under henvisning til Stortingets vedtak av 13. juli 1967 og 25. juni 1970 ber Regjeringen om Stortingets tilslutning til at Norges forhandlinger om medlemskap i De europeiske fellesskap på grunnlag av artikkel 237 i Roma-traktaten sluttføres.

KONKLUSJON

Regjeringen ser spørsmålet om norsk medlemskap i et utvidet europeisk fellesskap som en sak av største betydning for Norges fremtidige utvikling. Det er derfor nødvendig med et omfattende og dermed tidkrevende arbeid for å få klarlagt alle sider av spørsmålet, slik at den beslutning som blir truffet, kan baseres på mest mulig viten om konsekvensene – såvel de positive som de negative.

Det europeiske samarbeid er kommet inn i en ny og viktig fase i og med at det er opptatt forhandlinger om en utvidelse av De europeiske fellesskap. Utfallet av medlemskapsforhandlingene til Norge, Storbritannia, Danmark og Irland og de forhandlinger som de øvrige EFTA-land har tatt opp med Fellesskapene, kan få avgjørende betydning for den europeiske utvikling og dermed også for Norge. Det ligger i Norges interesse at det europeiske samarbeid blir bygd ut. Norges situasjon kan ikke sees løst fra den europeiske utvikling forøvrig.

En utvidelse av De europeiske fellesskap må vurderes på bredt politisk grunnlag. Den må ikke bare verdsettes ut fra de konsekvenser den sannsynligvis vil ha for medlemslandene men også ut fra dens mulige virkning for avspenning i verden og for løsningen av utviklingslandenes problemer. Etter Regjeringens oppfatning er det all grunn til å støtte et europeisk samarbeid som øker de europeiske lands muligheter for å yte en slik internasjonal innsats.

Det synes å være sammenheng mellom framveksten av et mer omfattende og integrert europeisk samarbeid og avspenning mellom Øst- og Vest-Eurpa. Etter alt å dømme øker muligheten for at avspenningspolitikken skal kunne gi resultater hvis den som bakgrunn har et omfattende samarbeid mellom de fleste vest-europeiske stater.

Uansett utfallet av de pågående forhandlinger vil utviklingen innenfor De europeiske fellesskap ha store virkninger for Norge. Gjennom sitt utstrakte økonomiske samkvem er landene i Vest-Europa sterkt avhengig av hverandre. De har også en rekke problemer felles som bare kan løses fullt ut gjennom samarbeid over landegrensene. Mange av disse problemer springer ut av miljømessige og sosiale forhold som utviklingen av industri-samfunnene skaper. De europeiske fellesskap har et organisatorisk grunnlag som bør ligge til rette for fremstøt for å bidra til løsning av slike problemer.

Gjennom de norske søknader om medlemskap som ble fremmet på grunnlag av Stortingets vedtak i 1962, 1967 og 1970, har man uttrykt ønsket om å bli med i de bestemmende organer for aktivt å kunne delta i den fremtidige utvikling av Fellesskapene.

I Utenriksministerens erklæring i Brussel 30. mars 1971 ble det bl.a. fremhevet:

”Norge er sterkt avhengig av den internasjonale utvikling og dette har gjort det både naturlig og nødvendig for landet å ta meget aktivt del i internasjonalt samarbeid. Mange av utviklingstendenser som spiller en stor og sannsynligvis økende rolle for Norge, har landet i betydelig grad til felles med andre industriland. Det gjelder f.eks. struktur- endringene i næringslivet, urbaniseringen, de økende forurensninger av vann og luft og tendensen til økt internasjonalisering av viktige deler av økonomien. Mange av de problemene som disse utviklingstendenser skaper, kan ikke løses av de enkelte nasjonalstater hver for seg. Heller ikke synes de tradisjonelle internasjonale samarbeidsformer å strekke til når det gjelder effektivt å møte alle disse

problemene. Den norske regjering går inn for et økt og forpliktende internasjonalt samarbeid for at landene i fellesskap skal kunne bli bedre i stand til å løse noen av vår tids viktigste problemer.”

Uttalelsen gir videre uttrykk for at de prinsipper som ligger til grunn for Regjeringens politikk i Norge også vil være rettleidende for dens vurdering av Norges forhold til Fellesskapene. Regjeringen vil forsikre seg om at man også innen et utvidet fellesskap kan forfølge målsettingen om en stadig mer omfattende demokratisering av samfunnet, utjevning av inntektskjevheter og en jevnere fordeling av veksten i de ulike deler av landet og løsningen av de andre hovedoppgaver som Regjeringen går inn for. Regjeringen legger særlig vekt på å bevare og utvide en effektiv styring fra samfunnsorganenes side og vil vurdere eventuell overføring av deler av myndighet til overnasjonale organer ut fra om en effektiv og demokratisk samfunnsstyring oppnås.

I Utenriksministerens erklæring i Brussel heter det således:

”I denne sammenheng ser vi fellesskapet som en mulighet til å bringe demokratiske beslutningsformer inn i det internasjonale samarbeid. I den enkelte demokratiske nasjonalstat har store folkegrupper allerede en viktig innflytelse på vedtak som har betydning for dem. Det er viktig at interessene til disse gruppene blir effektivt ivaretatt også gjennom internasjonale organer. Jeg vil peke på at min regjering ved behandlingen av vårt forhold til Fellesskapene legger avgjørende vekt på kravet om gode og trygge kår for de store folkegrupper, lønnsstakere, jordbrukere og fiskere.

Min regjering håper at forhandlingene og oppklaringene med Fellesskapene vil bekrefte at de mål som vi har satt oss i vår nasjonale politikk, er i samsvar med de mål som ligger til grunn for Fellesskapenes arbeid. Vi legger en vesentlig vekt på å oppnå stadig bedre og tryggere kår, ikke minst for dem som i dag har det vanskeligst. Vi går inn for sikring av en full sysselsetting, og ser minskning av ulikhetene i samfunnet som en vesentlig oppgave. Vi ønsker en utvidelse av demokratiet til stadig nye deler av samfunnet. Min regjering vil

understreke betydningen av at demokratisk valgte organer kan utove en effektiv styring av samfunnets utvikling, også på det internasjonale plan, bygd på solidaritet mellom de grupper det gjelder.”

De premisser som Regjeringen ved utenriksministerens erklæring har lagt til grunn for forhandlingene med Fellesskapene, har sammenheng med forutsetningen om at norsk deltakelse i det europeiske samarbeid ikke må avskjære Regjeringen og den bevegelse den er utgått fra, muligheten for å virkeliggjøre de langsiktige mål som er utformet i Det norske arbeiderparti's program. Ved siden av en omfattende demokratisering og sosial utjevning, må en slik forutsetning blant annet omfatte reelle muligheter for å gjennomføre dyptgripende reformer på sosial-, utdannings- og miljøpolitikens områder, for å sikre det bosettingsmønster vi selv ønsker i Norge, og for å skape større trygghet og trivsel i arbeidslivet og en stadig bedre menneskelig og materiell standard mer rettferdig fordelt enn i dag.

Alle de land det her er tale om, også Norge, har blandingsøkonomier hvor private økonomiske grupperinger har større eller mindre innflytelse. Den retning utviklingen vil ta innen et utvidet EF, vil bestemmes av en brytning mellom ulike krefter, der også arbeiderbevegelsen vil spille en betydelig rolle. Den politiske retning Regjeringen representerer, vil arbeide for et omfattende faglig og politisk samarbeid innen arbeiderbevegelsen på tvers av landegrensene, for i samarbeid med arbeiderbevegelsen i de andre europeiske land å virke for et Europa preget av den demokratiske sosialismens prinsipper.

Regjeringen legger en avgjørende vekt på å få klarlagt om de forutsetninger den tar som utgangspunkt, og som er skissert i det foregående, vil være forenlige med norsk medlemskap i EF. I det videre arbeid med markedsproblemer vil disse spørsmål bli utredet nærmere.

Etter Regjeringens vurdering er det intet i Fellesskapenes system som vil svekke mulighetene for å opprettholde og sterkt videreutvikle det lokale demokrati. Dette underbygges av de

stadig sterkere ønsker om økt demokrati og mer desentraliserte avgjørelser som gjør seg gjeldende også i disse land. Konsentrasjonstendenser i det økonomiske liv kan indirekte påvirke virkemulighetene for det lokale demokrati. Et utvidet fellesskap kan forsterke tendensen til slik konsentrasjon. På den annen side vil et internasjonalt forpliktende samarbeid som i EF gi muligheter for innføring av politisk kontroll over økonomiske sammenslutninger over landegrensene. Forøvrig vil slike tendenser bli motvirket ved utbygging av virkemidler i nærings-, distrikts- og arbeidsmarkedspolitikken. Regjeringen vil fortsette utredningene om disse spørsmål.

I avsnitt III av denne melding er en del viktige enkeltområder gjennomgått, med vurdering av sannsynlige virkninger ved en eventuell norsk tilslutning til Fellesskapene. Det forhold at en rekke spørsmål ikke er tatt opp eller bare er kort behandlet, er ikke uttrykk for at Regjeringen ikke tillegger disse sidene av problemkomplekset betydning. Det har sammenheng med at Regjeringen har lagt avgjørende vekt på å imøtekomme det sterke ønske fra Stortingets side om å få seg forelagt en melding om markedsproblemene med sikte på behandling i vårsesjonen 1971. Under disse omstendigheter har man gitt avkall på å fremlegge materiale om enkelte områder, som det kan være naturlig å drøfte i en slik sammenheng. Dette gjelder blant annet transportpolitikk, kultur og utdanning, forskning utenom industriforskningen, likestilling mellom kvinner og menn. Det er Regjeringens hensikt å fortsette utredningsarbeidet såvel på disse som på de områder som er behandlet i denne melding.

Som det fremgår av avsnitt III, vil norsk medlemskap i et utvidet fellesskap føre med seg både fordeler og ulemper. Det blir en politisk oppgave best mulig å sikre de fordeler som et slikt samarbeid vil by på for Norge. Samtidig må problemene reduseres eller fjernes gjennom forhandlinger med EF eller løses eller motvirkes gjennom interne tiltak for å styrke det norske samfunn på områder hvor det foreligger viktige samfunnsmessige interesser som ikke kan ivaretas gjennom forhandlinger. Arbeidet med de

spørsmål som har sammenheng med markedsproblematikken må etter Regjeringens oppfatning i like høy grad konsentrere seg om interne tiltak som om selve forhandlingene og oppklaringene overfor EF. Slike interne tiltak vil i like høy grad rette seg mot problemer som vil komme uansett norsk medlemskap i Fellesskapene.

Regjeringen legger avgjørende vekt på å gi industrien i Norge gode vekstvilkår. En viktig forutsetning for dette er at industrien, som i stor grad er basert på eksport, får fri og sikker adgang til de store europeiske markeder. Norsk tilknytning til et utvidet EF vil gi ekspansjonsmuligheter som norsk industri ellers vanskelig vil kunne skaffe seg.

Norsk industri kan oppnå store fordeler ved fri adgang til et europeisk stormarked, ikke minst på nye og teknisk avanserte områder. På den andre siden må mange bransjer og bedrifter antas å bli stilt overfor problemer av større eller mindre omfang. De problemer som henger sammen med EF's regler om ikke-diskriminering ved etableringer kan i en viss utstrekning løses ved en ordning med fem års overgangstid. Regjeringen legger avgjørende vekt på å få gjennomført interne tiltak som kan styrke norsk industri og bevare norsk kontroll over industrier som er spesielt viktige for gjennomføringen av målsettingen i distrikts- og næringspolitikken. Regjeringen vil la utrede spørsmålet om en vesentlig utvidelse av de norske konsesjonsbestemmelser, herunder muligheten for statlig forkjøpsrett av aksjer i bedrifter av særlig samfunnsmessig interesse. Regjeringen vil også foreslå utbygget spesielle kredittordninger for omstilling og vekst i industrien.

Etter oppklaringer som har funnet sted om forståelsen av Roma-traktaten og det avledede regelverk er Regjeringen av den oppfatning at det ved et medlemskap i De europeiske fellesskap vil være fullt mulig å ivareta de norske interesser i forbindelse med utforskning og utnyttelse av naturforekomstene på havbunnen. Oppbygging av petrokjemisk industri i Norge vil i høy grad være avhengig av fri adgang til store markeder.

For aktivt å motarbeide negative virkninger som det moderne industrisamfunn fører med seg på en rekke områder, som f.eks. økt forurensning av vann og luft, er det etter Regjeringens oppfatning nødvendig å gå inn i et langsiktig og forpliktende samarbeid med andre nasjoner. Bare gjennom forpliktende internasjonalt samarbeid er det mulig å få den enkelte stat og den enkelte bedrift til å påta seg de kostnader som er nødvendige for en effektiv bekjempelse av forurensningene. Løsningene av en rekke av disse problemer kan best skje innen rammen av et forpliktende europeisk samarbeid. Parallelt med dette må Norges nasjonale miljø- og naturvernpolitikk bygges ut. I forbindelse med utbyggingen av konsesjonslovgivningen bør det overveies å utvide forpliktelsene for bedriftene overfor det ytre og indre miljø. Regjeringen har også til hensikt å bringe fritidsbebyggelse inn under full samfunnsmessig kontroll for å hindre alle former for ukontrollert bebyggelse.

Regjeringen er av den oppfatning at en tilfredsstillende løsning for landbruk og fiske er en forutsetning for at Norge kan bli medlem i et utvidet fellesskap. Regjeringen tar sikte på i forhandlingene å finne fram til løsninger som sikrer at man fortsatt kan drive og utvide den utjevningsspolitikk som Norge har ført, både mellom og innen næringene. For norsk jordbruk gjelder spesielt at naturgitte vansker skaper en varig konkurransemessig ulikhet i forhold til jordbruket på kontinentet. Jordbruk har også stor betydning for bosettingen i Norge. Dette mener Regjeringen gjør det nødvendig med særordninger av ubegrenset varighet for norsk jordbruk.

Som ledd i forhandlingene om medlemskap har Regjeringen lagt fram forslag som tar sikte på å få sikret fiskeforekomstene innenfor fiskerigrensen for dem som er bosatt langs kysten. I forhandlingene om EF's markedsordninger for fisk vil Regjeringen søke å oppnå de endringer som anses nødvendige for at markedsordningen skal kunne virke tilfredsstillende for Norge.

Regjeringen legger vekt på at fiskerinæringen som en viktig eksportnæring kan få betydelig markedsmessige fordeler ved

norsk medlemskap i Fellesskapene, med fri adgang til dette marked og til garanterte priser, også ved eksport til land utenom Fellesskapene.

Regjeringen anser det som klarlagt at Norge, som medlem av Fellesskapene, vil kunne bygge sin distriktspolitikk videre ut på grunnlag av den nasjonale målsetting. Fellesskapstiltak på dette område vil bli til hjelp for Norge i løsning av landets distriktsproblemer. Regjeringen ser det som en oppgave å styrke de distriktspolitiske virkemidler for effektivt å motvirke de konsentrasjonstendenser som allerede er til stede i Norge, og som kan bli forsterket ved en tilslutning til Fellesskapene.

Regjeringens oppfatning er at de arbeidsmarkedspolitiske konsekvenser av et eventuelt norsk medlemskap i Fellesskapene vil bli begrensede, og at de ikke vil kunne virke merkbart inn på den sterke utbygging av den arbeidsmarkedspolitikk som Regjeringen går inn for. Et eventuelt norsk medlemskap i Fellesskapene vil heller ikke få særlig virkning på utformingen av den norske sosialpolitikk. Det vil under enhver omstendighet bli nødvendig å styrke den utbygging av sosialpolitikken som vil ta sikte på å forebygge sosiale virkninger av den økonomiske og teknologiske utvikling.

Regjeringen ser den organisasjonsform Fellesskapene representerer, som en mulighet for å bringe demokratiske beslutningsformer inn i det internasjonale samarbeid. Fellesløsninger på disse områder må forutsette utbygging av den demokratiske kontroll over de avgjørelser som de felles institusjoner fatter. I de enkelte demokratiske styrte land har store folkegrupper allerede en viktig innflytelse på vedtak som har betydning for dem. Disse grupperes interesser må også bli effektivt ivaretatt på det internasjonale plan.

Norge er mer enn de fleste land avhengig av vedtak som treffes av andre land, og norske beslutninger påvirkes i sterk grad av dette, f.eks. når det gjelder forskjellige sider av den økonomiske politikk. Overføring av myndighet på visse områder til et utvidet fellesskap behøver derfor ikke bety noe tap av reell nasjonal

suverenitet for Norge, men kan representere økt medinnflytelse på beslutninger av betydning for landet. For et lite land er det en fordel at også de større land blir bundet til å følge de regler som er avtalt. I denne sammenheng legges det spesiell vekt på den samarbeidsform som etter hvert er blitt skapt innenfor Fellesskapene. I de år som er gått siden Luxembourg-forliket ble inngått, er reglene om enstemmighet blitt fast innarbeidet. Som hovedregel fortsetter drøftelsene av de forskjellige saker inntil samtlige medlemsland blir enige.

Fellesskapenes regler for kapitalbevegelser reiser visse problemer for Norge som Regjeringen dels tar sikte på å løse ved en tilfredsstillende overgangsperiode før Fellesskapenes regler kommer til full anvendelse, og dels ved interne tiltak, herunder økt statlig engasjement i bankvesenet og utvidet kredittkontroll.

Regjeringen oppfatter den vedtatte første etappe av det økonomiske og pengemessige samarbeid som en videreføring av det eksisterende samarbeid på dette område og ikke som noe brudd med de samarbeidsformer som hittil er nyttet. Samarbeidet i første etappe synes ikke å reise noen større problemer for Norge. De periodiske gjennomganger av den økonomiske politikk og andre tiltak for å stabilisere konjunkturutviklingen er beslektet med det samarbeid som Norge deltar i i OECD. For den videre utbygging av den økonomiske og monetære union foreligger det ingen bindende vedtak og Norge vil eventuelt som medlem kunne delta i de beslutninger som vil måtte bli truffet og som vil kreve enstemmighet i Ministerrådet. Blant medlemslandene i Fellesskapene er det ulike oppfatninger av hvor langt en bør føre samarbeidet på dette område. På grunnlag av den oppfatning en foreløpig har dannet seg, vil Regjeringen reservere seg mot de løsninger som følger av de mest vidtgående tolkninger av Rådsresolusjonen av 9. februar 1971, når det gjelder utviklingen etter 1973. Regjeringen overveier forøvrig i et memorandum til Fellesskapene å gi uttrykk for sitt syn på innholdet av Rådsresolusjonen av 9. februar 1971, etter at Stortinget har drøftet denne melding.

Med det konsultasjonssamarbeid om utenrikspolitiske spørsmål som Fellesskapene i 1970 innledet, er det ikke innført en ny og mer vidtrekkende form for samarbeid. Det innebærer at konsultasjonene er kommet inn i fastere former med sikte på at de vest-europeiske land kan klargjøre sine synspunkter overfor hverandre og på de områder der det er mulig, samordne dem for å gi det felles syn større tyngde. Det er ikke etablert noen faste institusjoner for dette samarbeid utover de regelmessige konsultasjonsmøter. Regjeringen anser det for ønskelig med et nærmere samarbeid mellom de vest-europeiske land på dette område. Skulle det bli aktuelt å gi det utenrikspolitiske samarbeid et innhold og former utover denne konsultasjonsordning, vil spørsmålet bli forelagt Stortinget.

Regjeringen vil ved eventuelt medlemskap i et utvidet fellesskap aktivt kunne følge opp de retningslinjer som blir lagt til grunn for Norges bidrag til løsning av utviklingslandenes problemer.

Regjeringen legger avgjørende vekt på å bygge videre ut det nære samarbeid som eksisterer i Norden. Med tilfredshet har den merket seg at Fellesskapene har som mål å unngå og gjenreise tollgrenser og andre handelshindringer som allerede er fjernet. Regjeringen anser det å være av avgjørende betydning for Norge at det gjennom forhandlinger med de øvrige EFTA-land blir funnet løsninger som fortsatt sikrer den frie handel mellom de nordiske land. Det felles arbeidsmarked i Norden må opprettholdes. Regjeringen vil aktivt bidra til en videre utbygging av det nordiske samarbeid på et bredt felt, uansett hvilken tilslutningsform til Fellesskapene som blir resultatet av de pågående forhandlinger.

I denne melding har Regjeringen lagt fram materiale om og synspunkter på hovedspørsmål som reiser seg i forbindelse med Norges forhold til De europeiske fellesskap. Meldingen gir en fremstilling av problemene slik de fortoner seg på det nåværende tidspunktet. I det fortsatte arbeid med spørsmålene må en regne med at enkelte synspunkter kan bli noe endret, ettersom

drøftingen av problemene fortsetter og nye opplysninger fremkommer.

Regjeringen har ikke funnet grunn til å sette igang utredninger av alternative tilknytningsformer til Fellesskapene. Det foreligger i Fellesskapene ingen ferdige utformede alternativer til medlemskap. De oppklarende drøftelser som de ikke-medlemskapsøkende land har hatt med Kommisjonen, har foreløpig ikke ført til noen avklaring av hva slike alternative tilknytningsformer eventuelt ville kunne gå ut på. En endelig avklaring vil ventelig først finne sted i løpet av forhandlinger som starter til høsten mellom Fellesskapene og de ikke-medlemskapsøkende land. Formen for tilknytning vil avhenge både av Fellesskapenes vurderinger og av de ikke-medlemskapsøkende lands ønskemål. Det er mulig at Fellesskapene vil foretrekke en noenlunde ensartet tilknytningsform for flertallet av disse land. Med den alminnelige usikkerhet som rår om de aktuelle tilknytningsformer, anser Regjeringen det formålsløst på det nåværende tidspunkt å foreta utredning av alternative tilknytningsformer for Norges vedkommende. Regjeringen vil ved nær kontakt følge med i de drøftelser som de ikke-medlemskapsøkende EFTA-land fører med Fellesskapene, og på den måte bli orientert om hvilke muligheter som vil foreligge, idet man er klar over at problemstillingen er noe forskjellig for de ulike land.

Regjeringen mener at Norges forhandlinger med sikte på medlemskap i De europeiske fellesskap bør føres videre og gjennomføres på grunnlag av Stortingets tidligere vedtak og i samsvar med de prinsipper som er gjort gjeldende i denne melding og i utenriksministerens erklæring i Brussel 30. mars 1971.

Bare gjennom forhandlinger på denne basis vil det kunne bringes på det rene om medlemsalternativet kan gi grunnlag for et tilfredsstillende resultat for Norge. Hvis de pågående utvidelsesforhandlinger ikke fører fram eller hvis forhandlingene, oppklaringene og det videre arbeid med disse spørsmål skulle vise at man ikke kan oppnå tilfredsstillende vilkår på dette grunnlag, vil saken bli lagt fram for Stortinget. Det endelige standpunkt til

medlemskap kan først tas når forhandlingene er fullført.

Parallelt med de forhandlinger og oppklaringer som finner sted vil Regjeringen analysere forhold som er av betydning for Norge, men som det ikke forhandles om eller hvor det ikke kan foretas oppklaringer overfor Fellesskapene. Det siste gjelder bl.a. områder der det ennå ikke foreligger vedtak om fellesskapspolitikk, og interne tiltak som vil bli aktuelle i Norge for å møte den endrede situasjon.

Regjeringen vil holde Stortinget og dets organer kontinuerlig underrettet om fremgangen i forhandlingene og de ovrigte deler av dette arbeid. Regjeringen tar også sikte på å gi Stortinget en melding om disse spørsmål i høstsesjonen. Arbeids- og næringslivets organisasjoner vil fortsatt bli tatt med på råd, i første rekke gjennom Rådet for Internasjonalt Økonomisk Samarbeid og Det rådgivende utvalg som er tilknyttet forhandlingsdelegasjonen.

Regjeringen legger avgjørende vekt på at alle skal kunne få en lett tilgjengelig, allsidig og nøktern informasjon om alle sider av markedsspørsmålet. Det forberedes et bredt informasjonsopplegg og de første resultater av dette arbeid vil foreligge allerede i juni 1971. Informasjonsopplegget vil bli foreslått omlagt og utvidet om erfaringene skulle tilsi det.

Under henvisning til Stortingets vedtak av 13. juli 1967 og 25. juni 1970 ber Regjeringen om Stortingets tilslutning til at Norges forhandlinger om medlemskap i De europeiske fellesskap på grunnlag av artikkel 237 i Roma-traktaten sluttføres.

Regjeringen vil legge forholdene til rette for en rådgivende folkeavstemning over spørsmålet om norsk tilknytning til Fellesskapene dersom Stortinget, når forhandlingsresultatet foreligger, skulle beslutte dette.

Utenriksdepartementet

tilrår:

Avtrykk av tilråding fra Utenriksdepartementet av 21. mai 1971 om Norges forhold til De europeiske fellesskap blir sendt Stortinget.
